

ATMINTINĖ ASMENIUI SU NEGALIA, KURĮ LYDI ŠUO PAGALBININKAS

Informacija parengta pagal 2026 m. gegužės mėn. 1 d. įsigaliojusius

Lietuvos Respublikos teisės aktus.

1. Kur galima eiti su šunimi pagalbininku?

Asmuo su negalia, kuris naudojasi šuns pagalbininko pagalba, turi teisę:

- laisvai patekti į viešąsias erdves;
- patekti į pastatus, neatsižvelgiant į jų paskirtį, ir juose būti;
- naudotis visų rūšių viešuoju transportu;
- keliauti taksi ir kitu už atlygį užsakytu keleiviniu transportu kartu su šunimi pagalbininku.

Tai apima, pavyzdžiui:

- parduotuves ir prekybos centrus;
- kavines, restoranus ir viešbučius;
- gydymo ir sveikatos priežiūros įstaigas;
- valstybės ir savivaldybių institucijas;
- švietimo įstaigas;
- kultūros, sporto ir renginių vietas;
- darbo vietas;
- paslaugų teikimo vietas;
- autobusus, troleibusus, traukinius, taksi ir kitą keleivinį transportą.

Teisė patekti taikoma tose vietose, į kurias pats asmuo turi teisę ar pagrindą patekti, pavyzdžiui, kaip klientas, pacientas, darbuotojas, studentas, lankytojas ar renginio dalyvis. Ši teisė nesuteikia galimybės patekti į zonas, į kurias neleidžiami ir kiti lankytojai.

2. Ką gali paprašyti parodyti?

Už objektą atsakingas darbuotojas arba renginio organizatorius gali paprašyti parodyti:

- šuns pagalbininko statusą patvirtinantį dokumentą;
- šio dokumento kopiją.

Rekomenduojame nešiotis oficialų dokumentą, o ne kopiją.

Šuniui pagalbininkui taip pat išduodamas skiriamasis ženklas. Lietuvos Respublikoje išduodamų dokumentų ir ženklų formą bei išdavimo tvarką nustato Asmens su negalia teisių apsaugos agentūra. Dokumentą gali išduoti šuns pagalbininko rengėjas Lietuvoje arba kitoje šalyje.

3. Ar gali būti atsisakyta įleisti?

Įleisti asmenį su šunimi pagalbininku galima atsisakyti tik išimtiniais atvejais, kai:

1. šuo kelia realų ir tiesioginį pavojų žmonių sveikatai ar gyvybei; arba
2. šuo kelia realų pavojų pastate laikomų gyvūnų sveikatai ar gerovei.

Pavyzdžiui, visose šalyse pavojų asmens sveikatai keliančiomis aplinkybėmis laikomas lankymasis steriliose patalpose. Taigi, šuo pagalbininkas negali būti ligoninės patalpose, kur atliekamos operacijos.

Vien bendro pobūdžio paaiškinimai, tokie kaip „pas mus gyvūnai neleidžiami“, „tokios vidaus taisyklės“, „kiti klientai gali bijoti“ ar „taip yra higieniškiau“ nėra priežastis neįsileisti šuns pagalbininko. Ribojimas turi būti pagrįstas konkrečiu, realiu pavojumi, o ne prielaida ar neigiamu požiūriu į šunį.

Kai dėl objektyvaus pavojaus šuo negali būti įleistas, įstaiga arba organizacija privalo:

- turėti nustatytą tvarką, kaip tokiu atveju padėti asmeniui su negalia;
- užtikrinti, kad asmuo galėtų gauti reikalingą paslaugą;
- numatyti, kas atsakingas už šuns pagalbininko saugumą ir kuriose patalpose jis gali būti, kol asmeniui su negalia suteikiamos paslaugos.

4. Ar už šunį reikia papildomai mokėti?

Įstatymas suteikia teisę asmeniui su negalia būti vežamam kartu su šunimi pagalbininku viešuoju transportu ir taksi. Papildomas „gyvūno mokestis“ šuniui pagalbininkui neturi būti taikomas.

Tačiau teisė keliauti su šunimi pagalbininku savaime nereiškia, kad asmens kelionė visada yra nemokama. Bilieto kainos ir transporto lengvatos asmeniui nustatomos atskirai, atsižvelgiant į asmens negalios statusą ir Transporto lengvatų įstatymą.

5. Teisė mokytis, dirbti ir gauti paslaugas

Asmeniui negali būti sudaromos blogesnės sąlygos vien todėl, kad jį lydi šuo pagalbininkas. Atsisakymas įleisti į mokymosi, darbo ar paslaugų teikimo vietą gali būti vertinamas ne tik kaip specialiosios teisės naudotis šuns pagalbininko pagalba pažeidimas, bet ir kaip diskriminacija dėl negalios. Lygių galimybių įstatymas draudžia diskriminaciją dėl negalios darbo, švietimo, prekių ir paslaugų teikimo bei kitose įstatyme nustatytose srityse.

6. Galimybė gauti kompensaciją šuniui pagalbininkui parengti

Asmuo, kuriam nustatytas šuns pagalbininko poreikis, turi teisę į šuns pagalbininko parengimo išlaidų kompensaciją.

Kompensuojama:

- ne daugiau nei 90 procentų faktiškai patirtų tinkamų išlaidų;
- ne daugiau kaip 300 bazinių socialinių išmokų;
- 2026 m. tai sudaro ne daugiau kaip 21 000 eurų.

Kompensuojamos išlaidos gali apimti:

- šuns įsigijimą;
- šuns išlaikymą rengimo laikotarpiu;
- šuns sveikatos ir gyvybės draudimą rengimo laikotarpiu;
- šuns mokymą ir parengimą darbui;
- statusą patvirtinančio dokumento ir skiriamą ženklo išdavimą.

Kompensacija paprastai gali būti skiriama vieną kartą kas aštuonerius metus. Anksčiau ji gali būti skiriama tik jei šuo nugaišta arba dėl sveikatos būklės nebegali atlikti šuns pagalbininko funkcijų. Dėl šuns pagalbininko poreikio nustatymo reikia kreiptis į Asmens su negalia teisių apsaugos agentūrą.

7. Ką daryti, jeigu jūsų neįleidžia?**1 žingsnis. Ramiai informuokite apie Jūsų teises.**

Galite pasakyti: „Esu asmuo su negalia ir naudojuosi šuns pagalbininko pagalba. Lietuvos įstatymai (Lietuvos Respublikos asmens su negalia teisių apsaugos pagrindų įstatymo 30 straipsnis) suteikia man teisę su šunimi pagalbininku patekti į viešąją erdvę ir pastatus bei naudotis viešuoju transportu ir taksi.“

2 žingsnis. Parodykite dokumentą.

Pasiūlykite parodyti šuns pagalbininko statusą patvirtinantį dokumentą.

3 žingsnis. Paprašykite nurodyti priežastį, dėl kurios Jūsų nenorima įleisti.

Paklauskite: „Ar galite nurodyti, kokį konkretų, realų ir tiesioginį pavojų šiuo atveju kelia mano šuo pagalbininkas ir kokia alternatyvi pagalba man bus suteikta?“ Paprašykite atsisakymą bei jo priežastį pateikti raštu.

4 žingsnis. Užfiksuokite aplinkybes.

Užsirašykite:

- datą ir laiką;

- vietą;
- įmonės ar įstaigos pavadinimą;
- darbuotojo vardą arba pareigas;
- ką darbuotojas pasakė;
- kas matė įvykį.

Išsaugokite bilietus, užsakymo duomenis, susirašinėjimą, ekrano nuotraukas ar kitus įrodymus.

5 žingsnis. Pateikite skundą.

Pirmiausia rašykite skundą įstaigai, įmonei, transporto vežėjui ar renginio organizatoriui. Dėl galimos diskriminacijos kreipkitės į Lygių galimybių kontrolieriaus tarnybą. Skundą rekomenduojama pateikti ne vėliau kaip per tris mėnesius nuo pažeidimo padarymo arba sužinojimo apie jį dienos. Jeigu kyla tiesioginis pavojus jūsų ar šuns saugumui, skambinkite bendruoju pagalbos numeriu 112.

8. Turite klausimų?

Daugiau informacijos galite rasti į NVO „Šunys asistentai“ puslapyje <http://sunysasistentai.lt>. Taip pat galite kreiptis į „Šunys asistentai“ elektroniniu paštu info@sunysasistentai.lt.

Informacija parengta 2026 m. liepos 20 d.

„Šunys asistentai“ – nevyriausybinė organizacija, siekianti, kad žmonės su negalia ir jų šunys pagalbininkai galėtų gyventi savarankiškiau ir visur jaustųsi laukiami.

Mūsų misija - padėti žmonėms su negalia siekti savarankiškumo su šunų pagalbininkų pagalba ir visur jaustis laukiamais.

Mes:

- šviečiame visuomenę apie šunis pagalbininkus;
- mokome įmonių ir įstaigų darbuotojus;
- kuriame informacinę ir edukacinę medžiagą;
- bendradarbiaujame su negalios organizacijomis;
- telkiame finansinę paramą šunų pagalbininkų komandoms.

"Šunys asistentai" siekia kurti žiniomis, pagarba ir bendradarbiavimu paremtą aplinką, kurioje žmogaus savarankiškumas ir šuns gerovė būtų vienodai svarbūs.